

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

Министарство заштите животне средине

Агенција за заштиту животне средине

**ИНТЕГРАЛНИ
КАТАСТАР
ЗАГАЂИВАЧА**

ШТА ЈЕ ИНТЕГРАЛНИ КАТАСТАР ЗАГАЂИВАЧА?

Интегрални катастар загађивача (ИКЗ) је регистар информација и података о загађивачима животне средине и представља основу за идентификацију и мониторинг извора загађивања животне средине. ИКЗ је установљен да би задовољио растуће потребе државних органа, али и шире заједнице, за информацијама о изворима и количинама загађујућих материја емитованих животну средину.

Базиран је на принципима PRTR протокола Архуске конвенције и хармонизован са одговарајућом законском регулативом Европске уније (Regulation (EC) No 166/2006).

ИКЗ представља производ партнерског односа привредних субјеката и Агенције као државног органа овлашћеног за обављање ових послова. Према утврђеној методологији UN ECE предузећа сама достављају потребне податке. ИКЗ није једнократан посао, већ представља процес који се обнавља сваке године.

ИКЗ је један од сегмената информационог система животне средине Републике Србије и успоставља се и води у Агенцији за заштиту животне средине (у даљем тексту - Агенција).

ЗАКОНСКИ ОСНОВ ЗА ИКЗ

Члан 17. Закона о министарствима (Сл. гласник бр. 48/07) препознаје Агенцију као државни орган задужен за успостављање и вођење ИКЗ. Члан 75. Закона о заштити животне средине ближе регулише успостављање ИКЗ у Републици Србији.

У Правилнику о методологији за израду интегралног катастра загађивача (Сл. гласник бр. 94/2007) дат је механизам за успостављање и вођење ИКЗ. Њиме се прописује начин, класификација и рокови достављања података.

ЦИЉЕВИ УСПОСТАВЉАЊА ИКЗ

Циљеви успостављања ИКЗ произилазе из потребе за квалитетним и правовременим информацијама о загађивању животне средине из предузећа која емитују загађујуће материје у животну средину као неопходном предуслову за успостављање ефикасног и ефективног система заштите животне средине. То су:

- Идентификација извора појединих загађујућих материја;

- Идентификација географских подручја од интереса;
- Смањивање загађења из индустријских постројења и других извора на најмању могућу меру;
- Утврђивање количина и праћење трендова емисија специфичних загађујућих материја ради снижења нивоа ризика од њиховог негативног дејства;
- Унапређење доступности информација јавности, као и њено укључивање у процес одлучивања о питањима животне средине:

ШТА СУ ПРЕДНОСТИ УСПОСТАВЉАЊА ИКЗ?

ИКЗ представља веома важан механизам за доношење одлука на свим нивоима власти чије успостављање има велики значај у смањењу загађења животне средине. Он, пре свега, омогућује предузећима испуњавање већине захтева законске регулативе.

Поред тога, анализом прикупљених података може се показати да емисије нису само проблем загађивања животне средине, него и значајан извор изгубљених финансијских средстава, али и подстрек за размену знања и примену различитих организационих, техничко технолошких и других решења у циљу снижења нивоа утицаја на животну средину. ИКЗ је и значајна основа за програме превенције загађења у индустрији.

ИКЗ омогућује државним органима да утврде емисије и пренос загађујућих материја у Србији, прате напредак у превенцији загађења и на основу тога, спроводе политику, идентификују приоритете и спроводе потребне активности у циљу интегралне заштите животне средине.

КОЈЕ СУ ЗАКОНСКЕ ОБАВЕЗЕ ПРЕДУЗЕЋА?

Законом о заштити животне средине предвиђено је да оператери постројења која представљају извор емисија и загађивања животне средине обављају мониторинг емисија из својих постројења.

Правилник о ИКЗ се ослања на примену подзаконских аката у којима су дате обавезе праћења емисије загађујућих материја у ваздух и воде, као и обавезе карактеризације и класификације отпада.

Подаци прикупљени мониторингом се достављају Агенцији на начин који је дефинисан Правилником.

У циљу имплементације регистра, држава је обавезна да предузме мере принудног спровођења које се примењују против оператера одговорног за

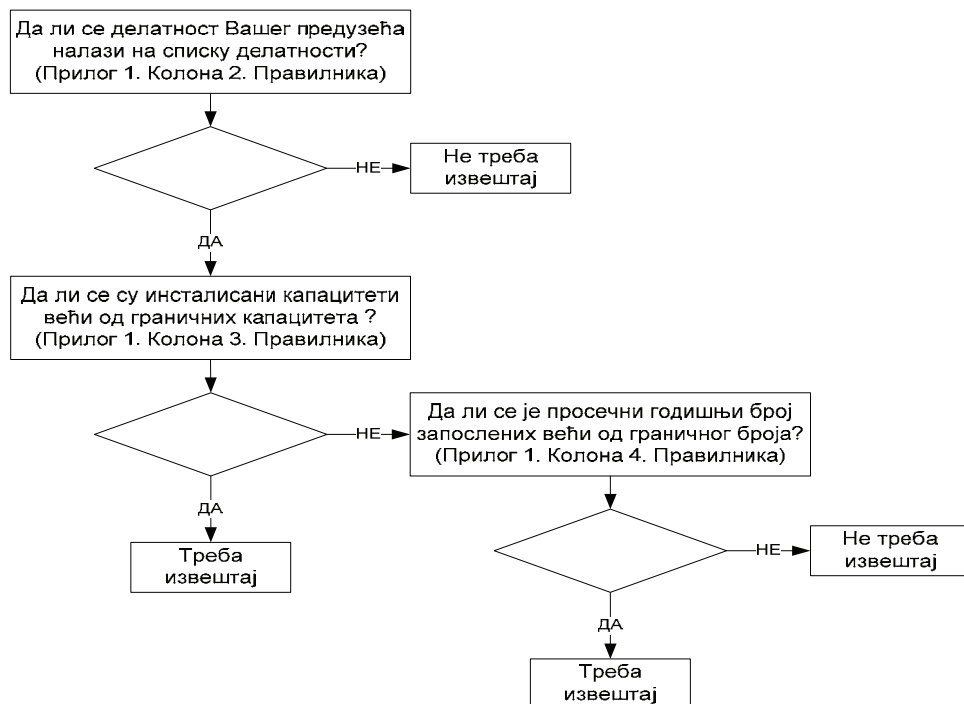
недостављање података, достављање података који не испуњавају захтеве ИКЗ или достављање неистинитих података.

Чланом 117. Закона, предвиђена је прекршајна одговорност за правна лица ако не врше мониторинг и праћење других утицаја на стање животне средине и не достављају податке од значаја за вођење ИКЗ на прописан начин.

КО ИЗВЕШТАВА ЗА ИКЗ?

ИКЗ се води на основу података које достављају оператери различитих привредних делатности када услед њихових активности настају одређене загађујуће материје. Извештавају оператери чије се делатности налазе на листи у Прилогу 1. (Кол. 2.) Правилника, у случају да њихови капацитети прелазе прописане минималне граничне вредности инсталираних капацитета (Кол. 3.) или имају више од прописаног минималног просечног броја запослених у извештајној години (Кол. 4.).

Блок дијаграм приказује метод за одређивање која предузећа треба да извештавају за ИКЗ.

Поред ових, у циљу прикупљања додатних података о генерисању и токовима отпадних материја за ИКЗ посебно достављају податке и:

1. општинска јавно-комунална предузећа о квалитету отпадних вода из канализационих система за сваки излив, пре мешања са водом реципијента;
2. оператери у чијим се постројењима генерише опасни отпад, без обзира на делатност, капацитете и просечан број запослених у извештајној години;
3. медицинске и ветеринарске установе о генерисаном отпаду;
4. општинска јавно-комунална предузећа која прикупљају отпад из насеља (комунални отпад);
5. предузећа која прикупљају и транспортују отпад, осим комуналног;
6. предузећа која врше обраду отпада;
7. предузећа која увозе отпад за своје потребе или у циљу даље продаје, без обзира на делатност.

ШТА СЕ ИЗВЕШТАВА ЗА ИКЗ?

За потребе ИКЗ, поред општих података о загађивачима и њиховим погонима као директним изворима загађивања, извештавају се годишње количине загађујуће материје које се емитују у отпадним водама, димним гасовима и чврстом отпаду, а чија је листа дата у Прилогу 2. Правилника. У зависности од делатности, оператери извештавају о одређеним загађујућим материјама које емитују у ваздух и воде и чија је листа дата у Прилогу бр. 3. за емисије у ваздух и Прилогу бр. 4. за емисије у воду.

За потребе извештавања о отпаду достављају се подаци о количинама и карактеристикама неопасног и опасног отпада који се генерише у организацијама из члана 4. правилника.

КАКО СЕ ПРИКУПЉАЈУ ПОДАЦИ ЗА ИКЗ?

Успостављање система прикупљања података и извештавања у организацији за потребе ИКЗ, подразумева примену свих расположивих метода и знања запослених у циљу добијања што квалитетнијих података уз минимално ангажовање ресурса. Уколико предузеће треба да извештава за ИКЗ, руководство успоставља систем прикупљања података.

Први задатак је да се одреди координатор за ове послове који ће бити одговоран за спровођење Плана прикупљања података и уједно остваривати контакт са Агенцијом.

Процес успостављања система прикупљања података је приказан је блок дијаграмом. Почетна фаза обухвата израду Плана прикупљања података, интерног документа организације, којим се идентификује, планира и документује цео процес прикупљања података, његово оперативно спровођење, утврђују методе анализе података, као и припрема података за извештавање и само извештавање. У њему се посебно идентификују:

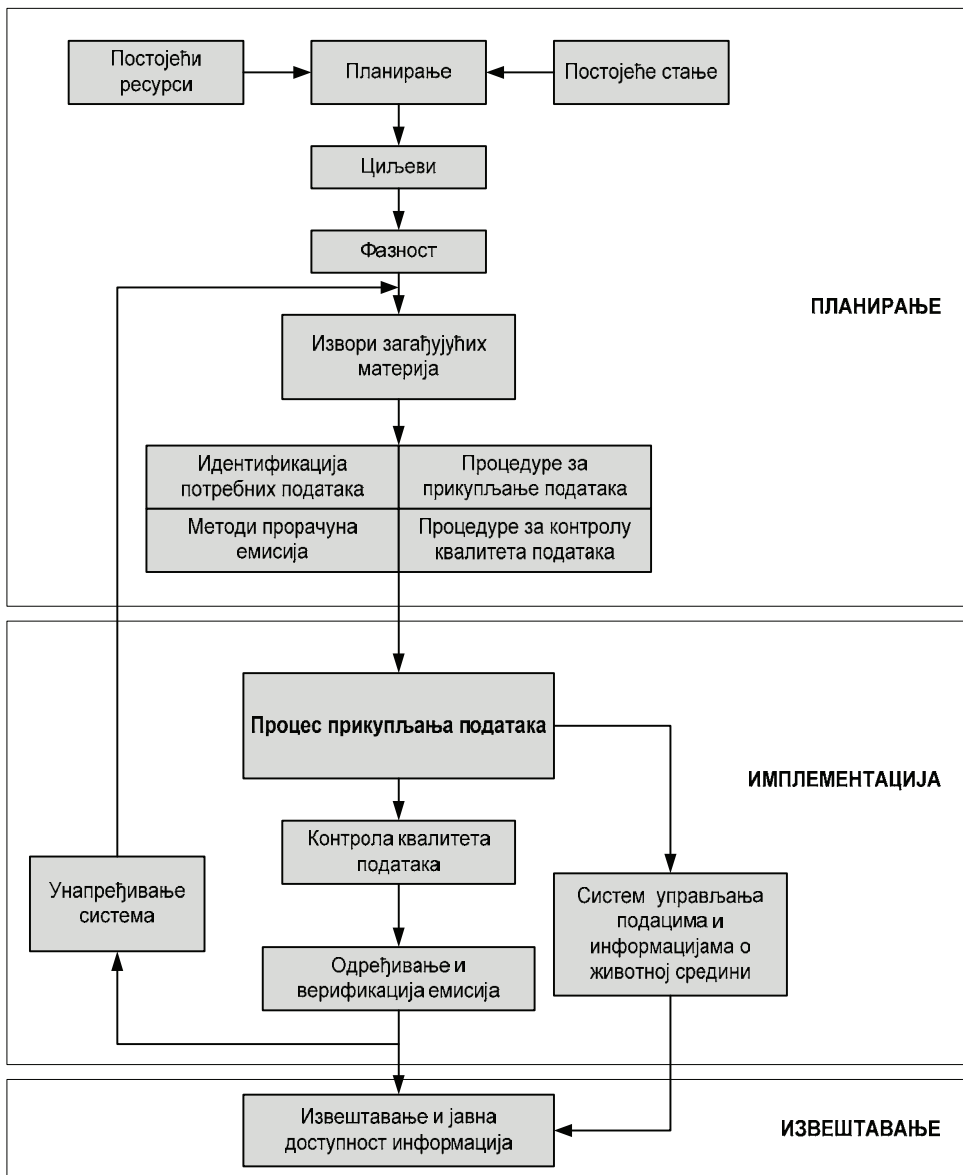
1. Постојеће стање и коришћени ресурси у прикупљању података;
2. Границе појединих организационих целина на бази њихове технолошке целовитости;
3. Процесни подаци који обухватају анализу активности, производа и услуга унутар утврђених граница;
4. Утицаји који се јављају, а последица су активности, производа и услуга унутар једне организационе целине. Најважније је одредити токове свих врста отпадних материја;
5. Потенцијални ефекти тих утицаја на животну средину;
6. Методе које се примењују за добијање података;
7. Потребна информациона документација - процедуре, документи и обрасци о активностима у процесу прикупљања података, припреми података и самом извештавању за ИКЗ.

Овако организован систем прикупљања података и извештавања има висок степен ефикасности и омогућује задовољење и других потреба за подацима ове врсте, у првом реду дефинисања мера за смањење нивоа загађења.

КАКО СЕ ИЗВЕШТАВА ЗА ИКЗ?

Подаци за ИКЗ се достављају на прописаним обрасцима који су саставни део Правилника и обухватају информације о загађивачу и његовим погонима, емисијама у воду и ваздух и генерисаном отпаду. Оператери прикупљене податке уписују у одговарајуће обрасце и достављају их Агенцији најкасније до 31. марта текуће године за емисије у претходној години.

Пре уноса у базу података ИКЗ врши се оцена комплетности, конзистентности и веродостојности достављених података. Оператер који подлеже обавези извештавања дужан је да обезбеди услове да квалитет достављених података буде контролисан.

ЈАВНОСТ ПОДАКА

ИКЗ је јавни регистар, а Агенција обезбеђује његову јавност објављивањем на интернет страници – www.sepa.sr.gov.yu.

**За све додатне информације везане
за интегрални катастар загађивача
обратите нам се на адресу**

prtr@sepa.sr.gov.yu

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

Министарство заштите животне средине

Агенција за заштиту животне средине

Директор: Момчило Живковић

Припремили: Биљана Јовић
Лидија Марић-Танасковић
Небојша Реџић

Илустрације: Бојан Реџић

Адреса:
Руже Јовановић 27а
11070 Београд

Октобар, 2007.